

**T.C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI**

GRAFİK VE FOTOĞRAF

**FOTOĞRAFTA TEMEL KOMPOZİSYON
213GİM296**

Ankara, 2011

-
- Bu modül, mesleki ve teknik eğitim okul/kurumlarında uygulanan Çerçeve Öğretim Programlarında yer alan yeterlikleri kazandırmaya yönelik olarak öğrencilere rehberlik etmek amacıyla hazırlanmış bireysel öğrenme materyalidir.
 - Millî Eğitim Bakanlığınca ücretsiz olarak verilmiştir.
 - **PARA İLE SATILMAZ.**

İÇİNDEKİLER

AÇIKLAMALAR	ii
GİRİŞ	1
ÖĞRENME FAALİYETİ-1	3
1. FOTOĞRAFTA KOMPOZİSYON	3
1.1. Kompozisyon Öğeleri	4
1.1.1. Belirginlik ve Sadelik	4
1.1.2. Ritm	7
1.1.3. Uyum	8
1.1.4. Kontrast	9
1.1.5. Işık	11
1.1.6. Bakış Açısı ve Perspektif	13
1.1.7. Keskinlik	15
1.1.8. Doku	16
1.1.9. Hız, Hareket ve Zamanlama	17
1.1.10. Bütünlük	18
1.1.11. Denge	19
1.1.12. Orantı	22
1.2. Kompozisyonu Oluşturan Görsel Elemanlar	23
1.2.1. Fotoğrafta Altın Oran ve 1/3 Kuralı	23
1.2.2. Çizgiler	26
UYGULAMA FAALİYETİ	28
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME	29
ÖĞRENME FAALİYETİ-2	31
2. KOMPOZİSYON KURALLARINA GÖRE FOTOĞRAF DEĞERLENDİRME	31
2.1. Temel Kompozisyon Kurallarına Göre Fotoğraf Değerlendirme	31
2.2. Konuya Göre Fotoğraf Değerlendirme	36
MODÜL DEĞERLENDİRME	49
CEVAP ANAHTARLARI	50
KAYNAKÇA	51

AÇIKLAMALAR

KOD	213GIM296
ALAN	Grafik ve Fotoğraf
DAL/MESLEK	Alan Ortak
MODÜLÜN ADI	Fotoğrafta Temel Kompozisyon
MODÜLÜN TANIMI	Fotoğrafçılıkta temel kompozisyon, uygun konum ve ölçeklendirme kurallarının kazandırıldığı öğrenme materyalidir.
SÜRE	40/16
ÖN KOŞUL	
YETERLİK	Kompozisyon kurallarına uygun fotoğraf çekmek
MODÜLÜN AMACI	Genel Amaç Temel kompozisyon ilkelerine göre fotoğraf çekimi için kompozisyon oluşturabileceksiniz. Amaçlar Uygun ortam sağlandığında <ol style="list-style-type: none">1. Fotoğrafta kadrajı kompozisyon ilkelerine uygun olarak oluşturabileceksiniz.2. Fotoğraf örneklerini kompozisyon açısından analiz edebileceksiniz.
EĞİTİM ÖĞRETİM ORTAMLARI VE DONANIMLARI	Ortam: Sınıf ortamı, fotoğraf çekim stüdyoları, açık alan Donanım: Projeksiyon, PC, internet, örnek fotoğrafların slaydı
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME	Her faaliyet sonrasında o faaliyetle ilgili değerlendirme soruları ile kendinizi değerlendireceksiniz. Öğretmen modül sonunda size ölçme aracı (uygulama, soru-cevap) uygulayarak modül uygulamaları ile kazandığınız bilgi ve becerileri ölçerek değerlendirecektir.

GİRİŞ

Sevgili Öğrenci,

Fotoğrafta kompozisyon, çerçeve içinde göze hoş görünen bir düzen yaratma sanatıdır. Kompozisyonda iyi görüş, bilgi, yetenek ve deneme ile kazanılır. Eğer bu üç etkenden biri eksik ise etkili kompozisyonlar elde etmek güçtür. Yetenek, kişiden kişiye değişebilir ve başarıya ulaşmada en önemli etkidir. Görsel etki ise çekilen fotoğraflarda uygulanan kompozisyonla artar. Değişik ve başarılı fotoğraf kompozisyonları yaratabilmek için temel kuralları bilmeniz gerekir.

Elinizdeki bu modülde yer alan bilgiler ile deklanşöre basmadan önce çerçeveye, neyi nasıl almanız gerektiği becerisini kazanacaksınız.

ÖĞRENME FAALİYETİ-1

AMAÇ

Fotoğrafta kadrajı kompozisyon ilkelerine uygun olarak oluşturabileceksiniz.

ARAŞTIRMA

- Yazılı basında gördüğünüz veya çevrenizdeki insanlar tarafından çekilmiş fotoğrafları inceleyiniz.
- İncelemiş olduğunuz bu fotoğraflardan sizi görsel açıdan etkileyenleri belirleyiniz ve sizi etkilemesinin nedenlerini arkadaşlarınızla paylaşınız.

Araştırma işlemleri için internet ortamı ve fotoğraf sergilerini gezebilirsiniz. Çevrenizde amatör veya profesyonel olarak fotoğrafçılıkla uğraşan kişilerden ön bilgi alabilir, onların tecrübelerinden yararlanabilirsiniz.

1. FOTOĞRAFTA KOMPOZİSYON

Kompozisyon, ayrı parçalardan birleştirme yoluyla dengeli ve düzenli bir bütün oluşturma işidir. Fotoğrafta kompozisyon ise fotoğraf çerçevesine giren objeleri göze hoş gelecek şekilde seçme ve düzenleme işidir.

Fotoğraf 1.1: Konusu insan olan bir kompozisyon

Kaydedilen her görüntü, sonuçta bir anlam ifade eder; ancak bu görüntüyü istenen niteliklere göre çekebilmek için bazı ölçütler olduğunu bilmelisiniz. Bu ölçütlere, “kompozisyon öğeleri” denir. Şimdi bu öğeleri tanıyalım:

1.1. Kompozisyon Öğeleri

1.1.1. Belirginlik ve Sadelik

Fotoğraf ile verilmek istenen mesajın izleyici tarafından anlaşılması için çekilen fotoğrafta ifadeyi sağlayan görüntünün belirgin olması gerekir. Anlatım için gerekli öğeler kadraj içine alınıp izleyiciyi konu dışına sürükleyen görüntüler kadraj dışına çıkartılmalıdır.

Vizörden görülen; fakat fotoğraf karesinde olmasını istemediğimiz öğelerin temizlenmesi ya da konu içindeki ağırlığının azaltılması sistemi ayıklama sistemidir.

Fotoğraf 1.2: Fotoğrafta vurgulanmak istenen öğenin ön plana çıkartılarak belirginlik ve sadeliğin sağlanması

Fotoğrafçı ayıklama işlemini gerçekleştirebilmek için çekim noktasını değiştirebildiği gibi, alan derinliğinin etkisini de kullanılabilir. Örneğin, bir portre çekiminde modelin arkasında ve önünde yer alan istenmeyen öğelerin alan derinliği azaltılarak bu öğeler flu hale getirilmek suretiyle istenmeyen öğelerin fotoğraf karesi içindeki önemi azaltılabilir.

Fotoğraf 1.3: İfadeyi sağlayan görüntünün belirginliğini sağlamak ve istenmeyen öğeleri ayıklamak için alan derinliği azaltılarak flu hale getirilmiş bir kompozisyon

İstenmeyen öğelerin çerçeve dışında kalması, değişik bir çekim noktasının kullanılmasıyla sağlanabildiği gibi, farklı odak uzunluğuna sahip objektifler kullanılmak suretiyle de sağlanabilir. Bazen fotoğrafını çekeceğimiz konu için gereksiz gördüğümüz öğe canlı bir varlık olabilir. Bu durumda onun oradan ayrılmasını beklemekten başka çare yoktur. Bazen saatlerce beklememiz gerekebilir. Uzun süre beklemek, konu üzerindeki ışığın durumunu ya da modelin ifade biçimini değiştirebilir.

Fotoğraf 1.4: Bazı durumlarda istemediğimiz öğelerin ayrılmasının beklenmesi

Sadeleştirme için kullanılacak yöntemlerden biri de perspektiften yararlanmaktır. Örneğin bir futbol maçında, stadyumda izleyicilerden seçtiğimiz konu, yüzlerce insandan biri olabilir. Bu durumda geniş açılı bir objektifle, konuya yaklaşarak öndeki insanı -ana temayı teşkil eden- abartarak büyütüp arkadaki insanların fotoğraf karesi içerisinde kaplayacakları alanın oranını küçültmek suretiyle diğer insanların konu üzerindeki ağırlığı azaltılabilir. Bir başka yöntem ise çekim noktasında değişiklik yapmak yani farklı bir çekim noktası kullanmaktır. Fotoğrafı sadeleştirmek en az öge ile en iyiyi anlatmaktır. Yoksa tek bir şeyin fotoğrafını çekmek, fotoğrafın sadeleştirilmesi anlamına gelmez. Örneğin, bir insanın yazı yazmasını anlatmak için, bir kalem fotoğrafı çekmek, kişinin yazı yazmasını anlatmak için yeterli değildir.

Fotoğraf 1.5: Gazete okuyan kız

1.1.2. Ritm

Ritm fotoğrafa konu olarak seçilen nesneyi birden çok sayıda kullanmaktır. Ritmi oluşturan öğelerin düzenli tekrarı, düzensiz tekrarından daha güçlü etki yaratır. Örneğin, yoldaki telefon direkleri, yol çizgileri, dizi dizi ağaç kümeleri gibi.

Fotoğraf 1.6: Konusu şehir olan bir kompozisyonda arka arkaya gelen benzer nesnelerin fotoğrafta ritim duygusunu artırması

Fotoğraf 1.7: Fotoğrafta ritim örnekleri

1.1.3. Uyum

İki ya da daha çok ögenin birbirini hareket, biçim, renk ve ton değerleri bakımından desteklemesi anlatıma güç katar. Bazen ritim ve uyum birlikte kullanılabilir. Hareket eden öğelerin aynı tarafa yönelmesi ya da duran nesnelerin aynı tarafa yönelişi hareketteki uyumu sağlar. Küçüklü büyüklü benzer biçimlerin arasında biçim uyumu söz konusudur.

Fotoğraf 1.8: Fotoğrafta uyum örnekleri

Renk çarkındaki komşu renkler arasındaki uyum, anlatımı zenginleştirir. Örneğin mavi renkle birlikte yeşil ve mor renklerin kullanılması renk uyumunu sağlar.

Fotoğraf 1.9: Konusu gün batımı olan bir kompozisyon

1.1.4. Kontrast

Kelime anlamı, “zıtlık” demektir. Fotoğrafta yer alan öğelerin gerek ışık, gerek objeler ve gerekse renk bakımından karşıt bir anlam ifade edecek şekilde yer almasıdır. Örneğin, bir insanın boyunun çok uzun olduğunu göstermeniz için yanına normal veya kısa boylu bir insanın görüntüsü gerekir.

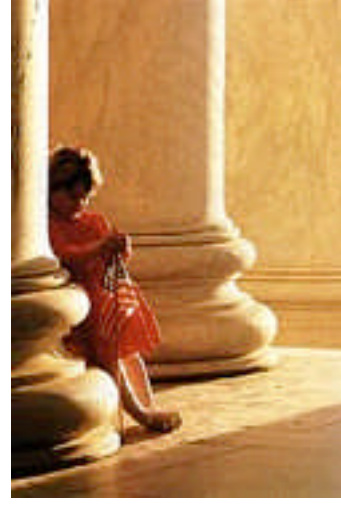

Fotoğraf 1.10: Uzun-kısa zıtlığını gösteren bir kompozisyon

Farklı yönlere giden iki kişinin görüntüsü harekette kontrast oluştururken bir üçgen ile dairenin birlikte fotoğraflanması biçimsel kontrastı meydana getirir.

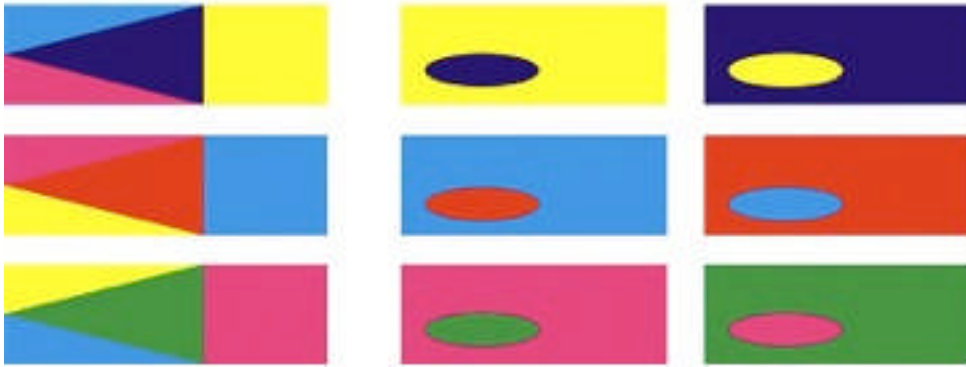

Fotoğraf 1.11: Harekette kontrasta bir örnek

Fotoğraf 1.12: Biçimde kontrasta bir örnek

Renkle ve tonlarla da kontrast elde edilebilir. Burada birbirine zıt renklerin kullanılması en belirgin kontrastı verirken ara tonların ve renklerin kullanılması dereceli bir kontrast oluşumunu sağlar. Özellikle sıcak ve soğuk renklerin birlikte kullanılması fotoğrafa ayrı bir anlam katar. Aşırı kontrast fotoğrafı belirginleştirmekten ziyade konunun ve ilginin bölünmesine ve dağılmasına yol açar.

Fotoğraf 1.13: Zıt renkler (Renklerde Kontrast)

Fotoğraf 1.14: Zıt renklerle oluşturulmuş bir kompozisyon

Fotoğraf 1.15: Renk kontrastı kullanılmış bir kompozisyon

1.1.5. Işık

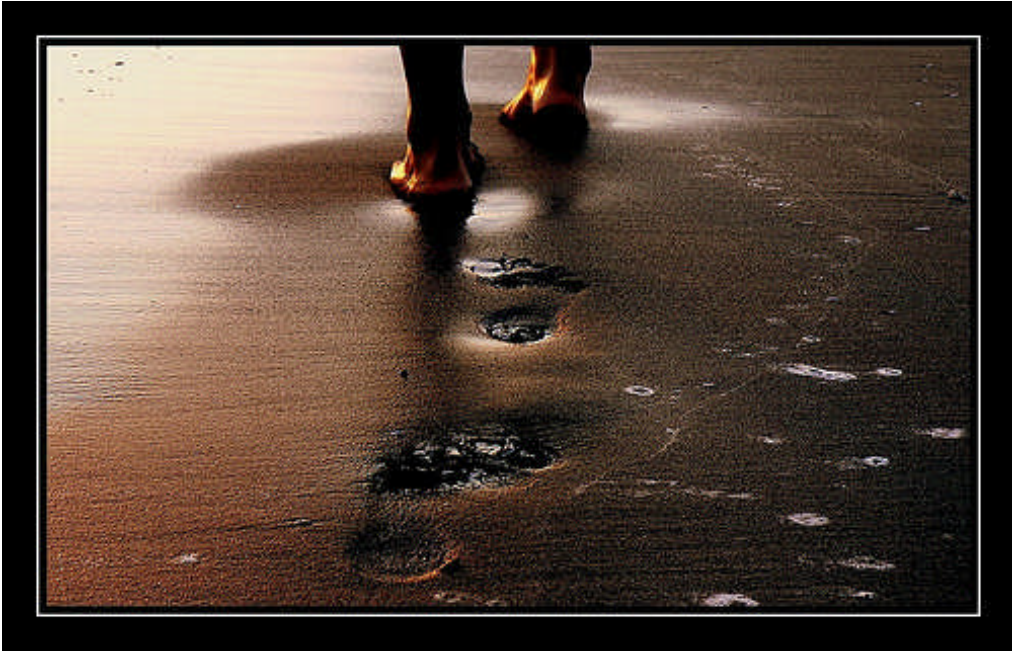
Fotoğraflanan bir konunun belirginleştirilmesinde en etkili araç ışıktır. Işığın güneşten gelen açısı her mevsim ve günün her saati farklılık gösterir. Hareket edemeyen ve yapay ışıkla aydınlatılamayacak kadar büyük konulu bir fotoğraf çekilecekse - bir binanın, bir tarihi eserin-güneş ışınlarının en uygun geldiği saat veya mevsim beklenmelidir. Fotoğrafçı böyle bir fotoğrafın herhangi bir anda değil, yalnızca belli bir anda çekilebileceğini bilir.

Konuda vurgulanmak istenen noktaların diğer bölgelere göre daha aydınlık olması ya da istenmeyen görüntüleri fotoğraf karesinin dışına taşımak için bu bölgelerin çok aydınlık ya da karanlık olmaları fotoğrafta konunun belirginliğini artırır.

Fotoğraf 1.16: Ters ışık kullanılmış kompozisyon örnekleri

Zorunlu kalmadıkça (siluet fotoğrafları) ters ışık ve cephe ışığını, fotoğraftaki derinlik etkisini kaybettireceğinden kullanmamak yerinde olur. Konuda derinlik kazandırması ve aşırı kontrastı engelleyebilme özelliği olan yanal ışık, fotoğraf belirginliğini artırır.

Fotoğraf 1.17: Yanal ışık kullanılmış kompozisyon örnekleri

Işık, konunun belirginleşmesini sağlayan bir araç olmasının yanında alan derinliği etkisini de sağlayan en önemli araçtır. Gittikçe parlaklığı azalan konularda ve ana temanın çevresinde oluşan parlak çerçevelerle bu etki yakalanabilir. Sıcak ve soğuk renklerin birlikte kullanılması da alan derinliği etkisi sağlar.

1.1.6. Bakış Açısı ve Perspektif

Bize yakın cismin büyük, uzak cismin küçük görünmesi olayına perspektif denir. Örneğin, tren raylarına baktığımızda bu rayların belli bir mesafeden sonra birbirine birleşiyormuş gibi görünmelerine rağmen hiç kimse bu rayların birleştiğini düşünmez.

Fotoğraf 1.18: Perspektif etkisi kullanılarak çekilmiş bir enstantane

Fotoğrafta perspektif, konuda istenilen bölgelerin daha belirgin olarak vurgulanması için izlenen yollardan biridir.

Perspektif etkisinden yararlanarak bazı öğelerin vurgulanması sağlanabilir. 10-12 katlı iki binanın arasına girerek yerden gökyüzüne doğru çekilen bir fotoğrafta binaların gökyüzünde birleşiyormuş etkisi yaratılabilir.

Fotoğraf 1.19: Fotoğrafta perspektif örnekleri

Bazen geniş açılı bir objektif kullanılarak perspektif etkisi artırılır.
Bazen tele objektif kullanılarak nesnelere arasında, uzaklıklarına bağlı olarak ortaya çıkacak olan büyüklük etkileri azaltılabilir.

Fotoğraf 1.20: Işıkla yapılmış bir kompozisyon

1.1.7. Keskinlik

Fotoğrafta keskinlik çeşitli etkenlere bağlıdır.

- **Netleme olayına bağlı keskinlik:** Belirginlik kazandırılmak istenen konu üzerine seçici bir netlik yapılır. Ön ve arka planlar netsiz alanda bırakılır. Fotoğraf izleyen kişi doğrudan, detay görebildiği konunun görüntüsüne dikkatini yoğunlaştırır. Çünkü vurgulanmak istenen konu nettir, istenmeyen diğer ikinci derece görüntüler netlik dışında bırakılmıştır.

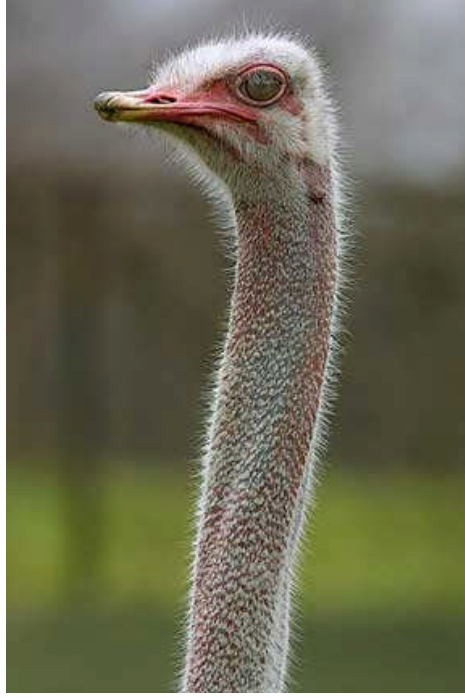
Fotoğraf 1.21: Netleme olayına bağlı olarak keskinliğin sağlanması

- **Gelen ışığın türüne bağlı keskinlik:** Bir fotoğrafta kontrastın yüksek olması keskinliği artırır. Bir portre fotoğrafı çekerken kişiyi olduğundan yaşlı göstermek için cephe ışığı kullanılırken daha genç göstermek için yumuşak ışık (yanal ışık) kullanılır.

Fotoğraf 1.22: Cephe ve yanal ışığın kullanılması

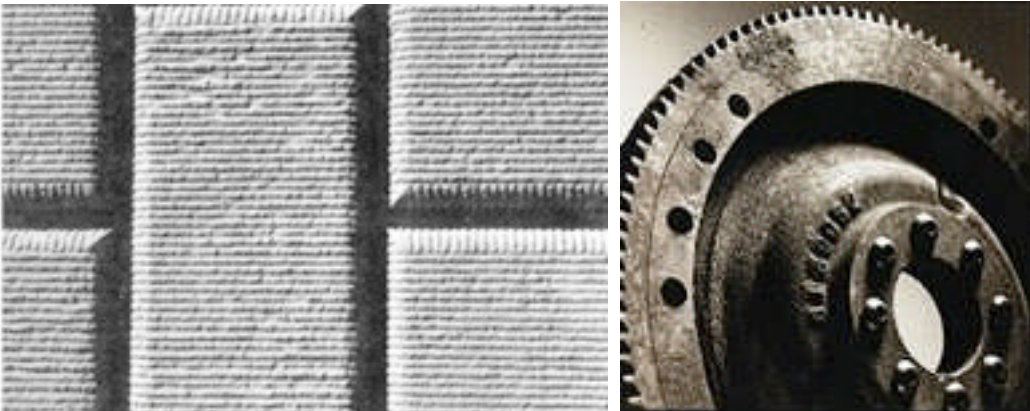
➤ **Çözümleme gücüne bağlı keskinlik:** Çözümleme gücü yüksek bir objektifle çekilen fotoğrafın keskinliği ile sıradan bir objektifle çekilen bir fotoğrafın keskinliği birbirinden farklıdır. Yine ince grenli film ya da kart kullanılarak aynı fotoğraf farklı keskinlikte elde edilebilir.

Fotoğraf 1.23: Keskinlik sağlanmış bir fotoğraf

1.1.8. Doku

Doku ışığın konuya yatık geldiği hallerde belirginleşen bir vurgulama ögesidir. Dokuda ışığın geliş yönü konunun yapısal özelliklerini ortaya koymak için önemlidir. Örneğin girintili çıkıntılı bir yüzey, dik gelen ışık altında detay vermeyen, boş bir alan olarak görülür.

Fotoğraf 1.24: Fotoğrafta detay/doku örnekleri

1.1.9. Hız, Hareket ve Zamanlama

İnsan gözünün baktığı her plana netleme yapabilme yeteneği gibi hareketli, hızlı konuları takip edebilme ve net görme yeteneği de vardır. Hareket zaman içine yayılmış bir olaydır. Zaman boyutu olmayan fotoğrafta belli simgelerle hareket izlenimi verilebilir. Örneğin, fotoğrafta bir insanın hareketli olduğu, çok kısa pozlama süresi ile ancak vücudunun almış olduğu pozisyonla gösterilebilir. İzleyici beyinde depolanmış görüntülerden faydalanarak fotoğraftaki insanın ne yaptığını hemen anlar. Net bir fotoğrafta bir atın koştuğu dört ayağının da yerden kesilmiş hali ile gösterilebilir. Bu tür görüntüler hareketin bir kanıtı olmakla birlikte hareket hissini veremezler.

Poz süresini uzatarak hareketli konunun fotoğrafı çizmesi sağlandığında konunun sabit kısımları net, hareketli kısımları ise belli belirsiz çizgilerden oluşacaktır ve fotoğrafa hareket hissi kazandırılacaktır.

Hareketin çizgisel olarak gösterilmediği hareketli konunun görüntüsünün dondurulduğu fotoğraflarda zamanlama yani deklanşöre basılan an çok önemlidir. Hareket birbirini takip eden pek çok pozisyondan oluşur ve ancak bir tanesi eylemi en belirgin gösterir. Bu tür çekimlerde hareket takip edilir ve hareketi en belirgin ifade eden pozisyonda fotoğraf çekilir.

Fotoğraf 1.25: Fotoğrafta hız ve hareketin sağlanması

1.1.10. Bütünlük

Bir diğer adıyla “ayıklama” diyebileceğimiz bütünlük, aslında çekim yapmadan önce yapmamız gereken ilk aşamadır. Fotoğrafın daha etkili, daha çarpıcı ve anlatım gücünün daha kuvvetli olması için, hedef dışında kalan diğer bütün görüntülerden kurtulmak gerekir.

Fotoğraftaki ilgi merkezine dikkat çekmenin yolları aranmalıdır. Bunun bir yolu, konuyu dikkati dağıtmadan ortaya çıkaracak bir fon seçmektir. Fotoğrafta öyle bir kompozisyon yaratılmalıdır ki fotoğrafın çekim nedeni açık olarak görülsün ve görüntüye giren tüm nesnelere ilgi merkezi olarak seçilen konuyu tamamlasın. Demek ki fotoğrafları yalınlaştırmak ve ilgi merkezini güçlendirmek için karmaşık olmayan bir fon seçmeli, konuya yaklaşarak ilgisiz nesnelere fotoğraf alanı içine alınmamalıdır.

Fotoğraf 1.26: Fotoğrafta bütünlük

1.1.11. Denge

Fotoğrafta denge ögesi kompozisyonun en önemli yol göstericilerinden biridir. Denge, birbirini tamamlayan şekil, renk ya da aydınlık veya karanlık alanların göze hoş görünecek şekilde ayarlanmasıdır.

Örneğin, fotoğrafın merkezine uzaklıkları ve büyüklükleri aynı iki öğeden birinin rengi ve tonu, fotoğraf karesinin rengi ve tonuna yakın, diğeri de zıt renkte oluşmuş bir fotoğrafta denge bozulmuştur. Bu durumda, genele zıt renkte olan öğeyi merkeze yaklaştırarak denge sağlanabilir. Bir manzara fotoğrafı çekerken bulutsuz bir gökyüzünün fotoğraf üzerindeki dengeyi bozmasını önlemek için çekim yaptığımız yerde ağaç yapraklarını ya da bulut görüntülerini gökyüzüne serpiştirerek buradaki boşluk giderilebilir ve fotoğrafta denge sağlanabilir.

Fotoğraf 1.27: Fotoğrafta simetrik denge

Fotoğraf 1.28: İyi dengelenmiş fotoğraf örnekleri

Fotoğraf 1.29: Asimetrik denge örneklerinin simetrik dengeden daha ilgi çekici olması

Fotoğraf 1.30: Geometrik şekillerle denge oluşturulması

Fotoğraf 1.31: Şekillerin birbirini tamamlaması. 1. Fotoğrafta destek yokken havada duran bir görüntü varken ikinci fotoğrafta çocuğun merkezde olmasına rağmen fotoğrafın dengede olması

Fotoğraf 1.32: Açık ve koyu tonların dengesi

1.1.12. Orantı

Konuyu ortalama veya simetrik yerleştirme akla ilk gelen orantıdır. En basit simetri iki elemanlı simetridir. Bir gökyüzü fotoğrafı çekilirken ufuk çizgisinin fotoğraf karesini tam ikiye bölmesi basit simetriye bir örnektir. bu durumda oran 1/1 şeklinde gerçekleşir. Basit simetrinin dışında bir yüzeyi 3-4-5 eşit parçaya bölerek farklı simetrik görüntüler elde edilebilir.

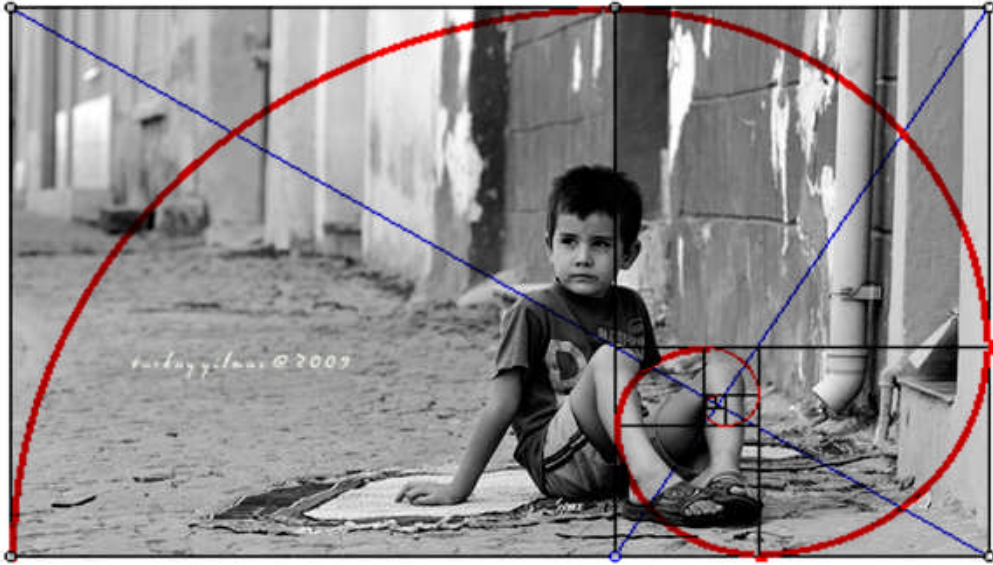
Fotoğraf 1.33: Orantı

1.2. Kompozisyonu Oluşturan Görsel Elemanlar

1.2.1. Fotoğrafta Altın Oran ve 1/3 Kuralı

Görsel öğelerin fotoğraftaki yerleşiminde en çok dikkat edilen konu olan altın oran ve 1/3 kuralı, aslında anlaşılması ve uygulanması en basit kuraldır. 1/3 kuralında amaç öğelerin dizilimi ile hikayenin daha etkili anlatılmasını sağlamaktır. 1/3 oranı, altın oran denilen başka bir matematiksel orandan türetilmiştir.

Altın oran, doğada sayısız canlının ve cansızın şeklinde ve yapısında bulunan özel bir orandır. Doğada bir bütünün parçaları arasında gözlemlenen, yüzyıllarca sanat ve mimaride uygulanmış, uyum açısından en yetkin boyutları verdiği sanılan geometrik ve sayısal bir oran bağıntısıdır. Doğada en belirgin örneklerine insan vücudunda, deniz kabuklarında ve ağaç dallarında rastlanır.

Fotoğraf 1.34: Altın oranın bir fotoğraf üzerinde uygulanması

Altın oran olan 3/8 resim gibi, acelemizin olmadığı görsel sanatlarda uygulamada sorun çıkarmazken fotoğraf gibi zamanlamanın önemli olduğu bir türde hızlı uygulanma konusunda biraz sorunlu olmaktadır. Nedeni de 3'e 5 oranını anında kestiremeyip biraz düşünmemizin gerekmesidir. İşte bu sorunu ortadan kaldırmak için fotoğrafçılar altın oran yerine 1/3 oranını kullanmayı önermişlerdir.

1/3 kuralının pratikteki uygulaması ise şu şekilde yapılmakta: Çerçeveyi yatayda ve dikeyde üçer eşit parçaya bölecek şekilde ikişer çizgi, yani toplamda 4 çizgi çizilir. Bu çizgilerin kesişim noktaları ilgi merkezi olmak için uygun konumlar olmuş oluyor.

Kompozisyonu oluştururken buna dikkat ederek ögeleri yerleřtirip göze daha hoş görünen, dengeli kareler elde edilebilir.

Fotoğraf 1.35: 1/3 kuralına göre altın noktalar

Fotoğraf 1.36: 1/3 kuralının bir fotoğraf üzerinde uygulanması

Manzara fotoğraflarında da ufuk çizgisi üçte bir kuralına göre yerleştirilebilir. Ufuk çizgisini merkeze yerleştirmekten kaçınılmalıdır.

Fotoğraf 1.37: Üç farklı fotoğraf üzerinde görsel ögenin merkeze, 2/3 oranında ve 1/3 oranında yerleştirilmesi

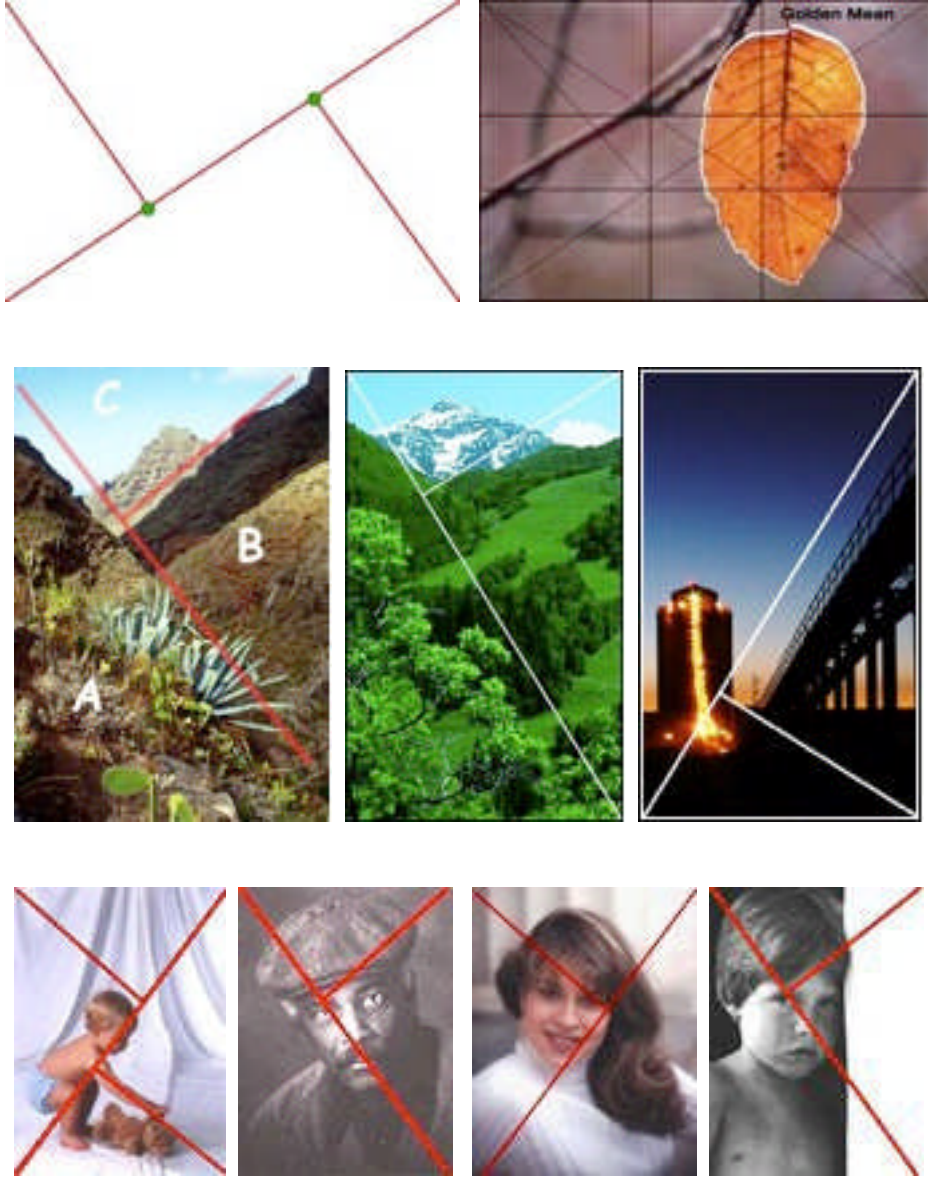

Fotoğraf 1.38: 1/3 kuralına birkaç örnek

Fotoğraf 1.39: Bir müzisyenin yüzünün 1/3 çizgilerinin kesişim noktasına yerleştirilmesi

Altın üçgenleri kullanarak fotoğrafta diyagonal çizgiler ile dinamik bir simetri etkisi yaratılabilir.

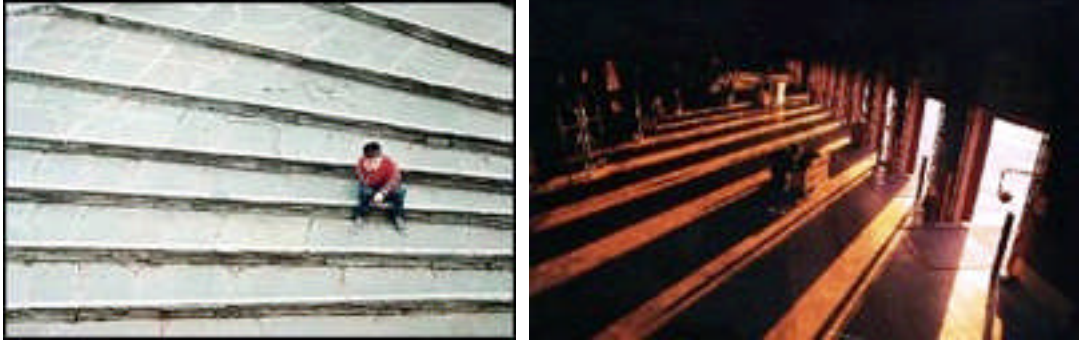
Fotoğraf 1.40: Altın üçgenleri kullanılması

1.2.2. Çizgiler

Çizgiler kompozisyonda önemli bir rol oynarlar. Fotoğrafta diyagonal çizgiler yön belirtmek için kullanılabilir. Bu asıl konuya gözünüzü yöneltmenin basit ve kolay bir yoludur.

Fotoğraf 1.41 Yön belirten çizgiler

Fotoğraf 1.42: Tekrarlayan çizgilerle izleyicinin dikkatinin ilgi merkezine çekilmesi

Kompozisyonda kullanılan en yaygın çizgilerden biri de "S" eğrisidir.

Fotoğraf 1.43: S çizgilere örnekler

UYGULAMA FAALİYETİ

Aşağıdaki işlemleri tamamlayarak temel kompozisyon öğelerini dikkate alarak kadraj oluşturunuz.

Kullanılacak araç ve gereçler

- Sivri uçlu kurşun kalem
- Cetvel
- Silgi
- A4 bristol resim kâğıdı
- Resim altlığı
- Yapıştırıcı
- İp
- Örnek fotoğraflar

İşlem Basamakları	Öneriler
<ul style="list-style-type: none">➤ Kompozisyon öğelerine uygun farklı fotoğraf örnekleri temin ediniz.	<ul style="list-style-type: none">➤ Fotoğraf sanatçılarının fotoğraflarından örnekler seçmeye dikkat edebilirsiniz.
<ul style="list-style-type: none">➤ A4 kâğıdı üzerinde 13x9cm boyutunda alanı kesip çıkarınız.	<ul style="list-style-type: none">➤ Bölüntüyü cetvel yardımı ile çizebilirsiniz.
<ul style="list-style-type: none">➤ İpten şeritler yardımı ile kesilen boş alanı yatay ve dikeyde üç eşit parçaya bölünüz.	<ul style="list-style-type: none">➤ Bölüntülerin yatay ve dikeyde eşit olmasına dikkat ediniz.
<ul style="list-style-type: none">➤ Bu şablonu örnek her bir fotoğraf üzerinde 1/3, 2/3 kuralına uygunluğunu araştırınız.	<ul style="list-style-type: none">➤ Ufuk çizgisinin yerinin fotoğraflarda nasıl değiştiğine dikkat ediniz.
<ul style="list-style-type: none">➤ Hazır kadraj şablonunu belirlediğiniz konu üzerinde, ufuk çizgisini, gökyüzü merkeze, 2/3 ve 1/3 çizgisine gelecek şekilde yerleştiriniz.	<ul style="list-style-type: none">➤ Ufuk çizgisinin yerinin kadrajınızda nasıl değiştiğine dikkat edebilirsiniz.

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

Bu faaliyet sonunda kazandıklarınızı aşağıdaki soruları cevaplandırarak ölçünüz.

Aşağıdaki soruları dikkatlice okuyarak doğru seçeneği işaretleyiniz.

- 1 () Fotoğraftaki tüm objelerin ilgi merkezi olarak önem değeri aynıdır.
- 2 () İlgi merkezinin en iyi görüldüğü yer çerçevenin tam ortasıdır.
- 3 () Altın noktalar çerçevenin eninin ve boyunun üç eşit parçaya bölünmesiyle oluşan dört noktadır.
- 4 () Altın noktalar kuramı fotoğraf sanatında olduğu kadar resim sanatı için de geçerli bir kuraldır.
- 5 () Ölçeklendirme işlemi yatay çerçevede olduğu kadar dikey çerçeve konumunda da uygulanabilir.
- 6 () Ölçeklendirme işleminde fotoğraf çerçevesi karşılıklı kenarlardan eşit aralıklarla çizilen iki çizgi ile çerçeve dokuz eşit parçaya bölünür.
4. () Fotoğrafta belirginlik mesajın en okunaklı biçimde ortaya konmasıdır.
5. () Bir fotoğrafın karmaşıklığı onun ifade gücünü artırır.
6. () Hareket eden öğelerin aynı yöne yönelmesi fotoğraftaki uyumu sağlar.
7. () Konuda derinlik kazandırması ve aşırı kontrastı engelleyebilme özelliği olan yanıl ışık fotoğraf belirginliğini artırır.
8. () İnsan gözü simetriden daha çok simetrik olmayan dengeleri tercih eder.
9. () Bir fotoğrafta ana obje mümkün olduğunca karenin ortasına getirilmelidir.
10. () Kompozisyon kurallarının uygulandığı fotoğraf görsel ifade yönünden başarılı bir fotoğraftır.

DEĞERLENDİRME

Cevaplarınızı cevap anahtarıyla karşılaştırınız. Yanlış cevap verdiğiniz ya da cevap verirken tereddüt ettiğiniz sorularla ilgili konuları faaliyete geri dönerek tekrarlayınız. Cevaplarınızın tümü doğru ise bir sonraki öğrenme faaliyetine geçiniz.

UYGULAMALI TEST

Temel kompozisyon öğelerini dikkate alarak kadraj maketi oluşturup doğru kadraj oluşturunuz ve çalışmanızı aşağıdaki değerlendirme ölçütlerine göre değerlendiriniz.

Bu faaliyet kapsamında aşağıda listelenen davranışlardan kazandığınız beceriler için Evet, kazanamadıklarınız için **Hayır** kutucuklarına (X) işareti koyarak kontrol ediniz

Değerlendirme Ölçütleri	Evet	Hayır
1. Bilgilerinizi gözden geçirdiniz mi?		
2. Malzemeyi temin ettiniz mi?		
3. Kompozisyon öğelerine uygun farklı fotoğraf örnekleri temin ettiniz mi?		
4. A4 kâğıdı üzerinde 13x9cm boyutunda alanı kesip çıkarttınız mı?		
5. Çizim araçlarını doğru kullandınız mı?		
6. İpten şeritler yardımı ile kesilen boş alanı yatay ve dikeyde üç eşit parçaya böldünüz mü?		
7. Bu şablonun örnek her bir fotoğraf üzerinde 1/3 kuralına uygunluğunu araştırdınız mı?		
8. Bu şablonun örnek her bir fotoğraf üzerinde 2/3 kuralına uygunluğunu araştırdınız mı?		
9. Hazır kadraj şablonunu belirlediğiniz konu üzerinde, ufuk çizgisini, gökyüzü merkeze gelecek şekilde yerleştirdiniz mi?		
10. Hazır kadraj şablonunu belirlediğiniz konu üzerinde, ufuk çizgisini, gökyüzü 2/3 çizgisine gelecek şekilde yerleştirdiniz mi?		
11. Hazır kadraj şablonunu belirlediğiniz konu üzerinde, ufuk çizgisini, gökyüzü 1/3 çizgisine gelecek şekilde yerleştirdiniz mi?		
12. Temizlik- düzene dikkat ettiniz mi?		
13. Zamanı verimli kullanmaya dikkat ettiniz mi?		
14. Çalışmanızdan memnun kaldınız mı?		

DEĞERLENDİRME

Değerlendirme sonunda “Hayır” şeklindeki cevaplarınızı bir daha gözden geçiriniz. Kendinizi yeterli görmüyorsanız öğrenme faaliyetini tekrar ediniz. Bütün cevaplarınız “Evet” ise bir sonraki öğrenme faaliyetine geçiniz.

ÖĞRENME FAALİYETİ-2

AMAÇ

Fotoğraf örneklerini kompozisyon açısından analiz edebileceksiniz.

ARAŞTIRMA

- Fotoğraf kompozisyonlarında kullanılan konumlar için çevrenizde amatör veya profesyonel olarak fotoğrafçılık yapan kişilerden ön bilgi edininiz.
- Fotoğraf örneklerini kompozisyon kuralları açısından inceleyiniz. İncelediğiniz fotoğraflar arasından kompozisyon kuralları açısından iyi bulduğunuz fotoğraflardan üç tanesini sınıf ortamında arkadaşlarınızla değerlendiriniz.

2. KOMPOZİSYON KURALLARINA GÖRE FOTOĞRAF DEĞERLENDİRME

2.1. Temel Kompozisyon Kurallarına Göre Fotoğraf Değerlendirme

Bütün görsel sanatlarda olduğu gibi kompozisyon bir amaç değil araçtır. Çünkü amaç anlatımdır.

Bıkmadan usanmadan ayrıntılarını inceleyerek konuya bakmak, ayrı ayrı her ayrıntıyı değerlendirmek ve sonra gerekli yorumu yapmak, bazı ayrıntıları ilave etmek ve bazılarını çıkartmak ve bu ayrıntıların fotoğrafa bir anlatım gücü vermesine dikkat etmek, kompozisyon yapmanın esasını oluşturur.

Kompozisyon yeteneği bol bol fotoğraf inceleyerek ve fotoğraf çekerek oluşacaktır. Kompozisyon yapmak için kesin bazı kurallar hemen hemen olanaksızdır. Kural yerine bazı ipuçları ve başlangıç noktaları verilebilir. Fotoğraf çekmeden önce fotoğrafın neyi anlatmak istediğinin belirlenmesi gerekir.

Her tür fotoğrafı olmasa bile çoğu fotoğrafı değerlendirirken nelere dikkat etmeliyiz? sorusunun cevabını aşağıdaki kriterleri kullanarak bulabiliriz.

- İlgi merkezi yeterli mi?
- Belirginlik tam mı?
- Arka plan uygun mu? (Alan derinliği nasıl kullanılmış?)
- Keskinlik yeterli mi? (Fotoğraftaki grenler gözle görülüyor mu?)
- Işık uygun mu?

- Dengeli mi? (Kompozisyon dengesi hakkında ne söylenebilir?)
- Oranlama iyi mi? (altın oranlar)
- Renk; açık-koyu, kontrast, leke, ton değerleri kompozisyona uygun kullanılmış mı?
- Kadraj tam mı? (Kadraj içerisinde bir dinamizm var mı, ne yönde?)
- Bütünlük tam mı?
- Noktasal, çizgisel ya da yüzeysel bir yönelim bütünlüğü var mı?

Tüm bu sorulara verdiğimiz cevaplar ile fotoğrafın konusu olduğuna inanılan kişinin, objenin, mekânın ya da olayın nasıl sunulduğunun tarif edilmesi ve incelenmesini yapmış oluruz. Bu inceleme, konunun nasıl bir kompozisyon ile sunulduğu ve nasıl aranje edildiği gibi tariflerin yanında ışık, renkler, doku, alan derinliği, ışık dengesi, perspektif ve bakış açısı, kadraj, kontrast, keskinlik, gren miktarı, tonalite, konunun dengesi, konunun diğer elementler ile bağlı ilişkisi gibi değerlendirmeleri de kapsar.

Kompozisyon fotoğrafın her şeyidir. Kompozisyon eğer hatalı ise o fotoğraf tüm teknik şartları karşılıyor olsa bile değerini kaybedecektir.

Örnek fotoğraflar:

Aşağıdaki fotoğrafta ilk olarak kadraj hatasını görüyoruz. Gökyüzü gereğinden fazla yer işgal ediyor. Oysa bir fotoğrafta -gökyüzüne ait bir şey çekmiyorsak ve özel bir durum sözkonusu değilse- gökyüzü toplam yüksekliğin 1/4 veya 1/5 i oranında olmalıdır. Ayrıca bu fotoğrafta, fotoğrafın çekildiği yer itibarıyla ön kısımlar fazla karanlık çıkmıştır.

Fotoğraf 2.1: Kadraj hatası

Aşağıdaki fotoğraf teknik olarak doğru bir pozlamaya sahip. Fotoğrafın netlik ve keskinliği uygun, fotoğrafta gren yok. Fakat bu fotoğrafta anlatılmak istenilen konu belirsiz. Fotoğraftaki ana konu ve ana konuyu destekleyen yardımcı unsurlar birbirine karışmış durumda. Bu fotoğrafta ana konu arka plandaki insanlar mı, ön taraftaki çeşme mi belirli değil. Bu nedenle bu fotoğraf zayıf bir kompozisyona sahip.

Fotoğraf 2.2: Ana konusu belirsiz zayıf kompozisyon

Aşağıdaki fotoğrafta ana konu ön taraftaki ağaçlar mı yoksa arka taraftaki ev mi belirli değil. Ana konu ve yardımcı öğeler birbirini etkiler durumda. Bu nedenle fotoğraf zayıf bir kompozisyona sahip.

Fotoğraf 2.3: Zayıf kompozisyon hatası

Fotoğraf 2.4: Yetersiz ışıklandırma

Aşağıdaki fotoğrafın küçük boyutlarda izlendiğinde yeterli netliğe ve keskinliğe sahip olduğu görülüyor.

Fotoğraf 2.5: Netlik/Keskinlik hatası

Fakat fotoğrafı bire bir boyuta getirdiğimizde fotoğrafın aslında yeterince net ve keskin olmadığı görülebiliyor.

Fotoğraf 2.6: Netlik/Keskinlik hatası

Fotoğrafın bu şekilde bulanık olması ticari değerini yok ediyor. Çünkü fotoğraf satın alındığında özellikle reklam amaçlı kullanımlarda bire bir boyutlara getirilecek, bir reklam broşürü oluşturulacak ya da afiş yapılacaktır. Bulanık fotoğrafların bu amaçlarla kullanımı mümkün değildir.

Fotoğraf 2.7: Netlik bölgesinin yanlış seçilmesi

Yukarıdaki fotoğrafta net olarak çekilmiş bölgeler mevcut. Fakat fotoğraftaki asıl konu olan çocukların yüzleri ve gözleri net değildir. Sarı renkli duvar ise net ve keskin.

2.2. Konuya Göre Fotoğraf Değerlendirme

Konuya göre fotoğraf değerlendirirken en önemli adımlardan birisi bir fotoğrafı kategorize etmektir. Aşağıda listelenen kategoriler, takip eden alt başlıklarda tek tek incelenmeye çalışılacak ve incelemeler, bu kategorinin kapsamına uygun fotoğraflar ile örneklendirilecektir.

- Betimleyici Fotoğraf
- Açıklayıcı Fotoğraf
- Yorumlayıcı Fotoğraf
- Etik Değerli Fotoğraf
- Estetik Değerli Fotoğraf
- Teorik Değerli Fotoğraf

Dikkat edilirse herhangi bir fotoğraf bu kategorilerin hepsine birden dahil edilebilir gibi görünmektedir. Bu noktada izleyici, bakmakta olduğu fotoğrafın hangi kategori içerisinde yer aldığına taşıdığı niteliklerin daha fazla ortaya çıkacağını hesap etmek ve karar vermek durumundadır. Açıkça görülmektedir ki bu, aynı fotoğraf için izleyiciden izleyiciye farklı sonuçlanabilecek bir süreçtir.

• **Betimleyici Fotoğraf**

İlk bakışta her fotoğrafın bu kategoriye ait olduğu düşünülebilir. Çünkü her bir fotoğraf, sahip olduğu detayın fazlalığı ya da azlığından bağımsız şekilde, görüntüledikleri objelerin görünümüne ilişkin betimleme ve görsel bir bilgi içerir.

Fakat kimi fotoğraflar vardır ki bu betimlemeler dışında hiçbir şey sunma kaygısı gütmeyiz. Örneğin, Hubble teleskobunun çektiği bir gök ada fotoğrafı, X ışınları yardımı ile elde edilmiş bir röntgen ya da mikroskop ile çekilmiş bir hücre fotoğrafı gibi...

Fotoğraf 2.8: Betimleyici fotoğraf

➤ Açıklayıcı Fotoğraf

Açıklayıcı fotoğraf spesifik bir konunun belirli bir yer ve belirli bir zamandaki durumuna ilişkin bilgi taşır ve görsel bir kanıt hissiyatı yaratır. Belirli bir konuya ilişkin inancımızın perçinlenmesini ve daha iyi şekilde konuyu idrak etmemizi sağlar. Bir fotoğrafı açıklayıcı fotoğraf kategorisine dâhil etmek için açıklayıcı özelliğinin diğer kategorilerin beklediği niteliklere nazaran çok daha baskın olması ya da açıklayıcılı değerinin diğerlerine nazaran çok daha kıymetli olması gerekli ve yeterlidir.

Aşağıda yer alan fotoğrafların ikisi de açıklayıcı fotoğraf kategorisine örnek olarak gösterilebilir.

Fotoğraf 2.9: Açıklayıcı fotoğraf

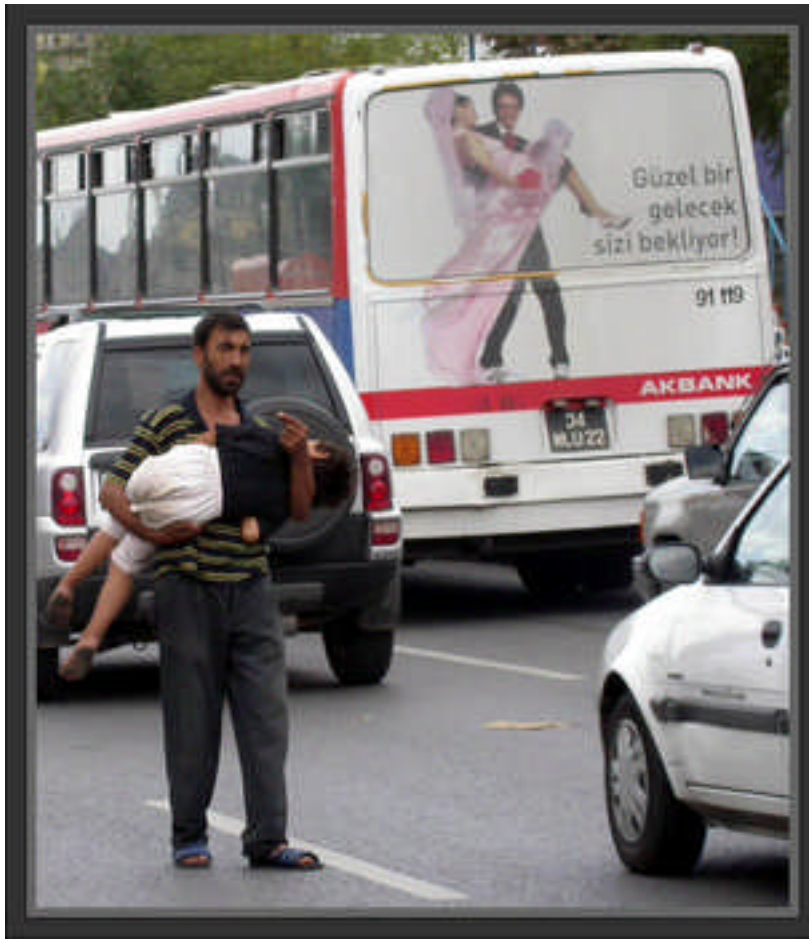

Fotoğraf 2.10: Açıklayıcı fotoğraf

➤ Yorumlayıcı Fotoğraf

Yorumlayıcı fotoğraflar bir fikri kişisel ve subjektif yöntemler ve bakış açıları ile ortaya koyar, görünen gerçeği yansıtmaya kaygısı gütmeksizin yorum ile ortaya çıkacak anlamlar taşır. Bir fotoğrafın açıklayıcı fotoğraf mı yoksa yorumlayıcı fotoğraf mı olduğu her zaman kolayca belirlenemeyebilir; çoğu durumda gizlenen mesajı doğru şekilde ortaya çıkarmak izleyicinin entelektüel birikimine, dikkatine ve fotoğrafçıyı tanımasına bağlıdır.

Aşağıda yer alan fotoğraflar yorumlayıcı fotoğraf kategorisine örnek olarak seçilmiştir, lütfen bu fotoğrafların üzerinde düşününüz.

Fotoğraf 2.11: Yorumlayıcı fotoğraf

Fotoğraf 2.12: Yorumlayıcı fotoğraf

Fotoğraf 2.13: Yorumlayıcı fotoğraf

➤ **Etik Değerli Fotoğraf**

Etik değerli fotoğraflar kategorisini diğerlerinden ayıran en belirgin özellik, izleyiciye gözden kaçırdığın ya da görmezden geldiği şeyi hatırlatma ve ona sanatçının etik olarak doğru ya da yanlış bulduğu şeylerle ilgili yargılarını dayattığı fotoğraflara ev sahipliği yapmasıdır. Bu fotoğraflar da çoğunlukla objektiflikten uzak, tutkulu veya tepkili olup politik ideolojilerin izlerini taşıyor olabilir.

Etik değerli fotoğraflar her zaman yanlış göstermek yerine kimi zaman güzeli ve doğruyu hatırlatma işlevini de üstlenir.

Aşağıdaki fotoğrafları inceleyiniz.

Fotoğraf 2.14: Etik değerli fotoğraf

Fotoğraf 2.15: Etik değerli fotoğraf

➤ **Estetik Değerli Fotoğraf**

Etik değerli fotoğraflarda nasıl ki eser sahibinin sosyal bir yargısı varsa ve fotoğrafta bu ön planda ise estetik değerli fotoğrafta da fotoğrafçının gözünden neyin estetik olarak fotoğraflanmaya değer görüldüğünü vardır. Bu kategorideki fotoğrafları kısaca güzel şeylerin güzel bir şekilde fotoğraflanması olarak ifade etmek yanlış olmaz.

Bu kategori diğer bir bakış açısı ile bir şeyi açıklama kaygısı gütmeyen, sanatçının ortaya çıkarılmasını beklediği gizli bir mesajı barındırmayan, sosyal bir mevzuya işaret etmeyen, fakat güzel ve fotoğraflanmaya değer olan fotoğrafları ifade eder.

Aşağıdaki fotoğrafları inceleyiniz.

Fotoğraf 2.16 : Estetik değerli fotoğraf

Fotoğraf 2.17: Estetik değerli fotoğraf

➤ Teorik Değerli Fotoğraf

Teorik değerli fotoğraflar daha önce tartışılan kategorilerin tamamen dışında bir kategoridir ve fotoğrafçılıkla ilgili fotoğrafları barındırır. Bahsedilen fotoğraflar daha çok fotoğraf sanatı için çekilmiş sanat fotoğrafları olarak yorumlanabilir.

Fotoğraf 2.18: Teorik değerli fotoğraf

Teorik değerli fotoğraflar genellikle bir fotoğrafın sunumundaki, çekimindeki, işlenmesindeki teknikleri örnekleyen, yeni ya da az bilinen teknikler üzerine performans çalışmaları olarak görülebilir. Örneğin, siyah beyaz bir film üzerine çekilmiş, baskı sonrasında da elle boyanmış bir fotoğraf teorik açıdan değerli bir fotoğraftır. Aynı şekilde iki fotoğrafın üst üste basılması ile elde edilmiş ya da dijital görüntü işleme uygulamaları (Gimp ya da Photoshop gibi) ile denenen yeni filtrelerin sunulduğu fotoğraflar da bu şekilde değerlendirilebilir.

Örneğin, yukarıda örneklenen fotoğraflardan (1), slayta çekilen görüntünün siyah-beyaz karta basılmasından sonra elde edilen negatifin mavi tonere tabii tutulması ile oluşturulmuş bir fotoğraftır. (2) ise Hoya R72 kızılötesi filtre ile çekilen 4 ayı fotoğrafın panoramik şekilde birleştirilmesi ile elde edilmiştir. Bu fotoğrafların her biri yukarıda yer alan diğer kategorilerde de kendilerine yer bulabilir ; fakat önemli olan nokta onların ortaya koydukları teorik katkılar ya da denemelerdir.

UYGULAMA FAALİYETİ

Aşağıdaki işlemleri tamamladığınızda, temel kompozisyon kurallarını dikkate alarak fotoğraf değerlendirmesi yapabileceksiniz.

Kullanılacak araç ve gereçler

- Farklı özelliklerde fotoğraflar
- Defter
- Kalem

İşlem Basamakları	Öneriler
<ul style="list-style-type: none">➤ Kompozisyon öğelerine uygun farklı üç fotoğraf örneği temin ediniz.	<ul style="list-style-type: none">➤ Fotoğraf sanatçılarının fotoğraflarından örnekler seçmeye dikkat edebilirsiniz.
Her bir fotoğraf örneğine, <ul style="list-style-type: none">➤ İlgi merkezi yeterli mi? sorusunu sorarak, bakış noktası ve açısını dikkate alarak konuyu ön plana nasıl çıkardığını belirleyiniz.	<ul style="list-style-type: none">➤ Fotoğrafçının konuyu nasıl göstermek istediğini düşünebilir ve gerekirse öğrenme faaliyetinin ilgili bölümüne dönerek tekrar edebilirsiniz.
Her bir fotoğraf örneğine, <ul style="list-style-type: none">➤ Belirginlik tam mı? sorusunu sorarak fotoğrafın ne anlatmak istediğini belirleyiniz.	<ul style="list-style-type: none">➤ İfadeyi sağlayan görüntülerin, diğerlerine göre daha belirgin olmasına dikkat edebilirsiniz.
Her bir fotoğraf örneğine, <ul style="list-style-type: none">➤ Arka plan uygun mu? sorusunu sorarak fotoğrafta alan derinliğinin nasıl kullanıldığını inceleyiniz.	<ul style="list-style-type: none">➤ Gerekirse öğrenme faaliyetinin ilgili bölümüne dönerek tekrar edebilirsiniz.
Her bir fotoğraf örneğine, <ul style="list-style-type: none">➤ Keskinlik yeterli mi? sorusunu sorarak fotoğrafta grenlerin gözle görünüp görünmediğini kontrol ediniz.	<ul style="list-style-type: none">➤ Gerekirse öğrenme faaliyetinin ilgili bölümüne dönerek tekrar edebilirsiniz.
Her bir fotoğraf örneğine, <ul style="list-style-type: none">➤ Işık uygun mu? sorusunu sorarak, fotoğrafta ne tür ışık (ters, yanal, tepe, cephe ve yapay ışık, yansıma) kullanılmış tespit ediniz.	<ul style="list-style-type: none">➤ Işık kaynağının yönüne dikkat edebilirsiniz.

<p>Her bir fotoğraf örneğine,</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Dengeli mi? <p>sorusunu sorarak kompozisyon dengesi hakkında ne söylenebileceğini belirleyiniz.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Gerekirse öğrenme faaliyetinin ilgili bölümüne dönerek tekrar edebilirsiniz.
<p>Her bir fotoğraf örneğine,</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Oranlama iyi mi? (altın oranlar) <p>sorusunu sorarak konunun fotoğraf karesinin ortasına mı, yoksa karenin alttan, üstten, sağdan ve soldan 1/3'üne mi yerleştirilmiş olduğunu tespit ediniz.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ İnceleyeceğiniz fotoğraf türlerinin altın noktalar kuralının uygulanabileceği konular olmasına dikkat ediniz.
<p>Her bir fotoğraf örneğine,</p> <p>Renk, açık-koyu, kontrast, leke, ton değerleri kompozisyona uygun kullanılmış mı? sorusunu sorarak kontrol ediniz.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Gerekirse öğrenme faaliyetinin ilgili bölümüne dönerek konuyu tekrar edebilirsiniz.
<p>Her bir fotoğraf örneğine,</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Kadraj(çerçeveleme) tam mı? <p>sorusunu sorarak kadraj içerisinde bir dinamizm olup olmadığını kontrol ederek kadraj yönünü tespit ediniz.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Gerekirse öğrenme faaliyetinin ilgili bölümüne dönerek tekrar edebilirsiniz.
<p>Her bir fotoğraf örneğine,</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Bütünlük tam mı? <p>sorusunu sorarak nasıl bir ayıklama yapıldığını belirleyiniz.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Fonun nasıl kullanıldığına dikkat edebilirsiniz.
<p>Her bir fotoğraf örneğinde,</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Noktasal, çizgisel ya da yüzeysel bir yönelim bütünlüğü var mı? <p>Belirleyiniz.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Gerekirse öğrenme faaliyetinin ilgili bölümüne dönerek tekrar edebilirsiniz.
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Daha sonra bu fotoğrafları karşılaştırarak hangilerinin göze daha hoş geldiğini tartışınız. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Arkadaşlarınızla kompozisyon kuralları açısından değerlendirme yapabilirsiniz.

ÖLÇME DEĞERLENDİRME

Bu faaliyet sonunda kazandıklarınızı aşağıdaki soruları cevaplandırarak ölçünüz.

Aşağıdaki cümlelerin başında boş bırakılan parantezlere, cümlelerde verilen bilgiler doğru ise D, yanlış ise Y yazınız.

- 1 () Fotoğraftaki tüm objelerin ilgi merkezi olarak önem değeri aynıdır.
- 2 () İlgi merkezinin en iyi görüldüğü yer çerçevenin tam ortasıdır.
- 3 () Altın noktalar tüm fotoğraf konularında en iyi sonuç veren bir yöntemdir.
- 4 () Altın noktalar çerçevenin eninin ve boyunun üç eşit parçaya bölünmesiyle oluşan dört noktadır.
- 5 () Altın noktalar kuramı fotoğraf sanatında olduğu kadar resim sanatı için de geçerli bir kuraldır.
- 6 () Ölçeklendirme işlemi yatay çerçevede olduğu kadar dikey çerçeve konumunda da uygulanabilir.
- 7 () Ölçeklendirme işleminde fotoğraf çerçevesi karşılıklı kenarlardan eşit aralıklarla çizilen iki çizgi ile çerçeve dokuz eşit parçaya bölünür.
- 8 () Yorumlayıcı fotoğraflar bir fikri kişisel ve subjektif yöntemler ve bakış açıları ile ortaya koyar.
- 9 () Etik değerli fotoğraflar her zaman yanlış göstermek yerine kimi zaman güzeli ve doğruyu hatırlatma işlevini de üstlenirler.

DEĞERLENDİRME

Cevaplarınızı cevap anahtarıyla karşılaştırınız. Yanlış cevap verdiğiniz ya da cevap verirken tereddüt ettiğiniz sorularla ilgili konuları faaliyete geri dönerek tekrarlayınız. Cevaplarınızın tümü doğru ise bir sonraki öğrenme faaliyetine geçiniz.

UYGULAMALI TEST

Temel kompozisyon öğelerini dikkate alarak kadraj maketi oluşturup doğru kadraj oluşturunuz ve çalışmanızı aşağıdaki değerlendirme ölçütlerine göre değerlendiriniz.

Bu faaliyet kapsamında aşağıda listelenen davranışlardan kazandığınız beceriler için **Evet**, kazanamadıklarınız için **Hayır** kutucuklarına (X) işareti koyarak kontrol ediniz.

Değerlendirme Ölçütleri	Evet	Hayır
1. Bilgilerinizi gözden geçirdiniz mi?		
2. Malzemeyi temin ettiniz mi?		
3. Kompozisyon öğelerine uygun üç farklı fotoğraf örneği temin ettiniz mi?		
4. Her bir fotoğraf örneğine” İlgili ilgi merkezi yeterli mi?” sorusunu sorarak bakış noktası ve açısını dikkate alarak konuyu ön plana nasıl çıkardığını belirlediniz mi ?		
5. Her bir fotoğraf örneğine” Belirginlik tam mı? “sorusunu sorarak fotoğrafın ne anlatmak istediğini belirlediniz mi?		
6. Her bir fotoğraf örneğine” Arka plan uygun mu?” sorusunu sorarak fotoğrafta alan derinliğinin nasıl kullanıldığını ince-lediniz mi?		
7. Her bir fotoğraf örneğine” Keskinlik yeterli mi? sorusunu sorarak fotoğrafta grenlerin gözle görünüp görünmediğini kontrol ettiniz mi?		
8. Her bir fotoğraf örneğine” Işık uygun mu?” sorusunu sorarak fotoğrafta ne tür ışık (ters, yanal, tepe, cephe , yapay ışık, yansıma) kullanılmış tespit ettiniz mi?		
9. Her bir fotoğraf örneğine” Dengeli mi?” sorusunu sorarak kompozisyon dengesi hakkında ne söylenebileceğini belirlediniz mi?		
10. Her bir fotoğraf örneğine” Oranlama iyi mi? (altın oranlar) “sorusunu sorarak konunun fotoğraf karesinin ortasında mı, yoksa karenin alttan, üstten, sağdan ve soldan 1/3’üne mi yerleştirilmiş olduğunu tespit ettiniz mi?		
11. Her bir fotoğraf örneğine” Renk, açık-koyu, kontrast, leke, ton değerleri kompozisyona uygun kullanılmış mı?” sorusunu sorarak fotoğrafları kontrol ettiniz mi?		
12. Her bir fotoğraf örneğine” Kadraj(çerçeveleme) tam mı?” sorusunu sorarak Kadraj içerisinde bir dinamizm olup olmadığını kontrol ettiniz mi?		
13. Her bir fotoğraf örneğine” Bütünlük tam mı?” sorusunu sorarak fotoğrafta nasıl bir ayıklama yapıldığını belirlediniz mi?		
14. Her bir fotoğraf örneğine” Noktasal, çizgisel ya da yüzeysel bir yönelim bütünlüğü var mı?” sorusunu sorarak bütünlüğü		

belirlediniz mi?		
15. Tüm bu yaptığınız çalışmalarını tek tek not ettiniz mi?		
16. Daha sonra bu fotoğrafları karşılaştırarak hangilerinin göze daha hoş geldiğini tartıştınız mı?		
17. Temizlik- düzene dikkat ettiniz mi?		
18. Zamanı verimli kullanmaya dikkat ettiniz mi?		
19. Çalışmanızdan memnun kaldınız mı?		

DEĞERLENDİRME

Cevaplarınızı cevap anahtarıyla karşılaştırınız. Yanlış cevap verdiğiniz ya da cevap verirken tereddüt ettiğiniz sorularla ilgili konuları faaliyete geri dönerek tekrarlayınız. Cevaplarınızın tümü doğru ise “Modül Değerlendirme”ye geçiniz.

MODÜL DEĞERLENDİRME

Aşağıdaki cümleleri dikkatlice okuyarak boş bırakılan yerlere doğru sözcüğü yazınız.

1. Fotoğrafta..... fotoğraf çerçevesine giren objeleri göze gelecek şekilde düzenleme işidir.
2. Bir fotoğrafta ana konuyu öğelerin dışında kalan öğelerin çerçeveden gerekir.
3. Fotoğrafta büyüklüğü istersek daha küçük bir öge ile fotoğrafı göstermek uygundur.
4. Bir fotoğrafta kontrastın keskinliği artırır.
5. Bir fotoğrafı çerçevedeki öğeleri göre konumlandırdıktan sonra inceleyebiliriz.
6. Algılamayı bilinçli hale getirmenin en kolay yolu tutmaktır.
7. Fotoğrafta üçgen kompozisyonun olması için kenarlardan birinin çerçevenin kenarlarından birine olması gerekir.
8. Bir yolun gidişine katmak için “S” konumundan yararlanabiliriz.
9. Kompozisyonda kare konumunu odak noktasını..... için kullanırız.
10. Altın noktalar dikkate alınarak çekilen fotoğrafta göz fazla dolaşmadan..... yakalar.
11.bir fikri kişisel ve subjektif yöntemler ve bakış açıları ile ortaya koyarlar.

DEĞERLENDİRME

Cevaplarınızı cevap anahtarıyla karşılaştırınız. Yanlış cevap verdiğiniz ya da cevap verirken tereddüt ettiğiniz sorularla ilgili konuları faaliyete geri dönerek tekrarlayınız. Cevaplarınızın tümü doğru ise bir sonraki modüle geçmek için öğretmeninize başvurunuz.

CEVAP ANAHTARLARI

ÖĞRENME FAALİYETİ-1'İN CEVAP ANAHTARI

1	Y
2	Y
3	D
4	D
5	D
6	D
7	D
8	Y
9	Y
10	D

ÖĞRENME FAALİYETİ-2'NİN CEVAP ANAHTARI

1	Y
2	Y
3	Y
4	D
5	D
6	D
7	D
8	D
9	D

MODÜL DEĞERLENDİRME CEVAP ANAHTARI

1	kompozisyon- hoş
2	destekleyen- çıkartılması
3	vurgulamak
4	yüksekliği
5	yer çekimine
6	görsel not
7	başarılı olması- paralel
8	derinlik
9	çerçeveleme
10	ilgi merkezini
11	Yorumlayıcı fotoğraf

KAYNAKÇA

- KALFAGİL Sabit, **Fotoğrafın Yapısal Öğeleri ve Fotoğraf Sanatında Kompozisyon**, Fotoğrafevi Yayınları, İstanbul, 2006.
- DEMİREL İbrahim, Rıza ARAT, **Fotoğraf**, Afsad Yayını, Ankara, 1992.
- GEZGİN Suat, **Basında Fotoğrafçılık**, İlet. Yay. İstanbul, 2002.
- JULIA A, King, **Amatörler için Dijital Fotoğrafçılık**, Dünya Yayıncılık.
- TERZİ Erkan, **Dijital Fotoğrafçılık**, Sistem Yay.
- www.cumhuriyet.edu.tr/akademik/bolum_guzelsanat
- www.sagusad.org/sayfa/fotokomp.htm
- www.kameraarkasi.org
- www.anfad.org/link.html
- www.afsad.org
- www.ifsak.org